

Jörgen Pettersson: Talmannens tal vid lagtingets högtidliga öppnande 2024

Talare

Jörgen Pettersson
Ålands talman

Datum

4 november 2024

Plats

Mariehamn

- 1 Värderade fru landshövding, värderade lagtingsledamöter, värderade fru lantråd
jämte ministrar, generalkonsul, honorärkonsuler, ålänningar!

- 5 Ni är alla välkomna till själva hjärtat av självstyrelsen, lagtingets plenisal, där vi
idag inleder ett nytt arbetsår för Ålands lagting.

- Det högtidliga öppnandet av det parlamentariska arbetsåret är en ceremoni som
inte bara markerar början på en ny session, den påminner oss också om det arv
vi förvaltar. Vi står på en grund som våra företrädare lagt och i vårt uppdrag
10 ingår att fortsätta förädla det landskap vi blev den 9 juni 1922. Det har gått bra,
trots en gropig start. På Fredens öar är det nära till allt och vi är trygga att leva
och fria att vara.

- Detta kan uppfattas som självklarheter men är det inte. I samband med
15 Nordiska rådets årliga session på Island förra veckan talade Ukrainas president
Volodymyr Zelenskyj om sitt lands försvar i det brutala anfallskrig som
Ryssland startade för snart tre år sedan. Presidenten fick frågan om vad han
mest önskar sig och svarade fred och demokrati. Detta är tänkvärt också på
Åland där vi är lyckligt lottade när det gäller fundamenten i en tillvaro.

- 20 Vi står på stadig konstitutionell och internationellt förankrad grund i vår
självstyrelse, demilitarisering och neutralisering och vi är därför ett föredöme
när det handlar om självbestämmande och fredsarbete. Givet denna
grundtrygghet vi har på våra Fredens öar ska vi förhålla oss till det som Finlands
25 president definierar som värdebaserad realism i landets utrikespolitik. Vi vet vad
vi har och vilka vi är, vi ska också se till att vara redo för de utmaningar som
väntar när det handlar om att fortsätta vara en av de tryggaste platserna på
jorden.

Ärade fru landshövding. Låt mig tacka Er och er personal vid Statens ämbetsverk för ett utmärkt och framåtsyftande samarbete, självstyrelsen och republiken till fromma. Vi ska fortsättningsvis verka för att det som är bra för Åland är bra för Finland och vice versa. En stark och frisk självstyrelse gynnar
35 hela Finland vilket vi ser prov på i internationella sammanhang, som till exempel i Nordiska rådet, BSPC och UNESCO. Vår demilitariserade status skapar stabilitet i Östersjön. Vi har ett utmärkt samarbete med republiken Finland i detta och det är glädjande att Finland och Åland tillsammans tar sig an ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet nästa år.

40 Ni har som ordförande för Ålandsdelegationen medverkat till pragmatiska och kloka lösningar också i svåra frågor. Vi är mot den bakgrunden tacksamma för de självstyrelsefrämjande insikter ni ger uttryck för och ser fram mot ett fortsatt gott samarbete när det gäller utvecklandet av vår autonomi. Den pågående
45 revisionen och uppdateringen av vår landskapslag är nödvändig för att stärka Ålands möjligheter att även i framtiden sköta våra angelägenheter med målet, som det tydligt uttryckts från finländskt håll i samband med självstyrelsens tillkomst, att Åland ska bli så självstört som möjligt utan att vara en egen stat.

50 I praktiken betyder detta att Åland på de områden som vi har behörighet agerar som en självständig nation. Därför har vi storartad sjukvård, ett enastående utbildningssystem, underbar omsorg, betryggande ordningsmakt och tillförlitlig infrastruktur på en nivå som många andra, jämförbara, ö-samhällen inte når upp till. Därför har vi ett rikt kulturliv, stark inflyttning, fantastiska
55 idrottslag och ambitiösa medborgare som djärvt och oängsligt är ute och konkurrerar på internationella marknader. Därför är svenska vårt språk. Allt detta hör samman med en stark självstyrelse.

I ert tal, fru landshövding, lyfter ni fram åländsk flit och noggrannhet när det
60 gäller lagstiftning. På lagtingets vägnar tackar jag Ålandsdelegationen jämte finländska institutioner för engagemang och samarbete, något vi vill förstärka ytterligare. Finland arbetar som bäst med en uppdaterad beredskapslag och det är från åländsk sida oerhört betydelsefullt att vi får möjlighet att bidra till detta så viktiga arbete.

65 Fru Landshövding! Jag vill genom er framföra lagtingets varmaste hälsningar till republikens president Alexander Stubb och tacka för gott samarbete i frågor kring förordningar, säkerhet och beredskap samt i alla andra ärenden som

70 presidenten i form av självstyrelsens yttersta beskyddare hanterar. För Ålands lagtings räkning ser vi fram mot fortsatt god samverkan med målet att Åland och Finland ska växa tillsammans. Vi står alltid redo när det handlar om att sprida kunskap om vad folkrättslig ställning och självstyrelse betyder i verkligheten.

75

Högt värderade lagtingskolleger,

vi inleder idag det andra året under den pågående mandatperioden och framför oss ligger närmast en för oss ny form av budgethantering. För första gången har 80 Ålands lagting gått in för ett finanspolitiskt ramverk vilket ledde till att vi i våras slog fast utgiftstak inför den budgetdebatt som inleds nästa vecka. Detta blir såklart en utmaning för oss alla och jag hyser det största förtroende för att vi hanterar detta på ett respektfullt och framtidsorienterat sätt. Ålands självstyrelse är resultatet av demokratiskt arbete där laget alltid är viktigare än den enskilda spelaren. 85

Vårt gemensamma ansvar är att leda Åland och ålänningarna. Detta är en utmaning som kräver både eftertanke och handlingskraft. Vår gemensamma framtid handlar om att skapa förutsättningar för arbetsplatser och utveckling. I 90 en tid av förändring är det avgörande att vi fortsätter jobba för ett friskt näringsliv där kreativitet och entreprenörskap kan blomstra.

För att lyckas i detta oerhört viktiga jobb är det avgörande att vi alla, alltid, anstränger oss för att skapa en god, respektfull och konstruktiv diskussion. Låt 95 oss möta varandra med öppenhet och vilja att förstå, för det är i den konstruktiva dialogen vi finner de bästa lösningarna på våra utmaningar. I polarisering finns inget att vinna och ett splittrat Åland är svagt. Låt oss tillsammans bygga vidare på den självstyrelse som våra företrädare, tillsammans, byggt och som våra barn väntar på att ta över. Med tanke på denna framtid är 100 ni, kära ledamöter, förebilder och exempel. Våra debatter följs av allt fler och med det följer ett ansvar att visa respekt och saklighet.

För att långsiktigt och hållbart utveckla det åländska samhället måste vi alla hjälpas åt och förkovra oss i den ädla politiska konsten att lyssna på varandra 105 och att kompromissa. Genom att göra det bygger vi broar istället för murar.

Ensam är ingen stark, tillsammans kan vi hantera allt och erbjuda stabilitet,

älänningarna till fromma.

110

Jag är övertygad om att detta lagting i arbetet med att utveckla självstyrelsen, demilitariseringen och neutraliseringen till en förebild i Norden, Europa och resten av världen samlar sig kring de stora frågorna. Dessa är avgörande inför framtiden och kräver samarbete på alla plan, inklusive den privata sektorn och
115 civilsamhällets alla funktioner. Motståndskraft bygger vi inte i isolerade kärn, beredskap är vi alla skyldiga att medverka till. Tack för gott samarbete kära kolleger, visat förtroende och lycka till.

Ärade fru lantråd, vicelantråd och ministrar,

120

sedan tillträdet för ett år sedan har ni tillsammans med hela landskapets förvaltning arbetat hårt och ambitiöst för Ålands bästa. Ni är förhållandevis få och ni gör ett storartat jobb. På lagtingets vägnar vill jag uttrycka tacksamhet för den beslutsamhet och framtidsanda ni alla dagligen visar prov på. Vår
125 självstyrelse kräver ständig skötsel och utveckling när det gäller ekonomi och grundtrygghet. Detta är vi inte ensamma om. Hela Finland, Norden och resten Europa står inför svåra avväganden och nya tankesätt när det handlar om säkerhetsläget som jag vet att ni följer med största noggrannhet.

130 Till detta kan vi lägga behovet av nödvändiga och tillväxtskapande åtgärder vilket också lyfts med stor kraft i det nordiska och europeiska sammanhanget.

Under året har ni aktivt arbetat med utvecklandet av självstyrelsen och den pågående revisionen av vår självstyrelselag. Målet är att skapa balans i
135 förhållandet mellan Ålands självstyrelselag och Finlands grundlag, två lagstiftningar som ska skapa förutsägbarhet, stabilitet och rättssäkerhet i förhållandet mellan Åland och Finland. Detta har egentligen bara gjorts ordentligt två gånger tidigare i självstyrelsens historia vilket illustrerar komplexiteten i uppdraget. Vi står nu närmare målet än på länge och det är av
140 största betydelse att ni fortsätter driva denna process målmedvetet och kraftfullt, milda i ton och starka i sak.

När det gäller beredskapsfrågor är det också avgörande att med alla älänningars bästa för ögonen fortsätta lyfta vårt civila engagemang och våra unika
145 förutsättningar, mot bakgrund av det förändrade läget i vår omvärld. Vi nås ibland dagligen av olika former av hybridhot som riktar sig mot landskapet, i

form av desinformation med målet att sprida osäkerhet, bland oss som bor här och gentemot övriga Finland. Det är en följd av tiderna vi lever i och
150 understryker betydelsen av stark beredskap. Det har Åland tack vare långsiktiga och förtroendeskapande kontakter med berörda myndigheter.

Till detta ska läggas andra och ständiga utmaningar som måste hanteras, till exempel den åländska vardagen och utvecklandet av vår gemensamma
155 administration, vår kommunala verklighet, den nödvändiga digitaliseringen och tusen andra frågor. Lycka till med allt.

Fru lagtingsdirektör och alla tjänsteinnehavare vid lagtingets kansli,

160 ni har många olika uppgifter som inte alltid syns i vardagen men som är omistliga för självstyrelsen. Kansliet sköter och utvecklar arbetet i parlamentet på olika plan, allt från arkiv till IT till bibliotek, plenum och mycket mer. I utskotten och andra beredande organ formulerar ni betänkanden och protokoll och bistår med både förberedelser och genomförande av möten och ett mycket
165 stort antal besök av skolklasser, statschefer, diplomater, parlamentariker och så vidare.

Detta arbete stärker Ålands roll som aktör och subjekt i det nordiska samarbetet och i förhållandet till Finland samt gentemot de internationella samfunden. Era
170 insatser är avgörande för den fortsatta utvecklingen och jag önskar er lycka till i ert mycket viktiga arbete för demokratin, självstyrelsen och Åland. Tack.

Slutligen några ord med anledning av det allmänna läget. Vi måste konstatera att tiderna, som alltid, förändras och att vi idag tvingas hantera utmaningar vi inte
175 sett i modern tid. Vi befinner oss i en skakig värld där klimatförändringar skapar kaos, våra tankar går till exempel till Spanien där översvämningar lämnat förödelse och död bakom sig.

De ekonomiska följderna av pandemin är fortfarande påtagliga och vi har ett
180 krig i vårt närområde som tvingar oss tänka på nya sätt i vårt samhällsbygge. Var och en av dessa megahändelser får effekter för Åland och kräver uppmärksamhet inte bara i tanke utan också i handling.

Vi ska minnas att vi i detta arbete inte är maktlösa, vi bestämmer över vår egen
185 vardag och därför är det med stolthet vi kan konstatera att det åländska

hållbarhetsarbetet fyller tio år i höst. Det var 2014 som ett enhälligt lagting
godkände förslaget till det utvecklings- och hållbarhetsmeddelande som
resulterade i Bärkraft-arbetet som sedan dess bidragit till samhällsutveckling på
190 många plan och som med er hjälp kan bli ännu starkare. Beslutet i lagtinget är
ett bevis på politisk mognad och framförhållning i bygget av en bättre
självstyrelse och, faktiskt, en friskare värld.

På det europeiska planet har Finlands tidigare president Sauli Niinistö levererat
195 en rapport över säkerhetsläget i unionen som förutsätter medvetenhet och
samarbete på alla plan. Rapporten landar i slutsatsen att trygghet kommer
inifrån. Stabilitet och resiliens börjar hos den enskilda medborgaren. Det bästa
sättet att främja den civila beredskapen är att skapa motståndskraftiga
samhällen. Det är vår åländska specialitet, vi tar hand om varandra.

200 Tack vare internationella avtal som sträcker sig tillbaka till år 1856 är självstyrda
Åland demilitariserat och senare neutraliserat. Detta har sedan dess bekräftats av
såväl EU-inträdet som NATO-medlemskapet, för att nämna något.
Ålandslösningen hör till de allra främsta exemplen i världen på Rule of Law,
205 rättsstatsprincipen. Denna internationella rättsordning ska vi försvara och dela
med oss av, där det är lämpligt. Detta arbete som Åland ständigt utvecklar
inkluderar hela samhället, alla ålänningar och starka institutioner vilka utgör
basen för en motståndskraftig och självförsörjande civil beredskap.

210 Säkerhet handlar inte bara om att hantera fientligt sinnade stater, minst lika
viktigt är att bidra till arbetet mot effekterna av klimatförändringen som
president Niinistö lyfter i första stycket av sin rapport.

Vår gemensamma uppgift är att efter bästa förmåga medverka till större
215 hållbarhet och, därmed, bättre beredskap. I en värld där oroligheter hotar, är vår
roll som fredens öar viktigare än någonsin.

Låt oss acceptera dessa utmaningar med tillförsikt, pragmatism och arbetsglädje,
som vi ålänningar alltid gjort, ända sedan 1922. Tillsammans kan vi bygga ett
220 bättre, fredligare och mer demokratiskt Åland och därmed en starkare
självstyrelse.

Tack för ert engagemang och ständiga utvecklingsarbete. Låt oss modigt
fortsätta framåt, på samma sätt som våra företrädare. Nu, bästa ålänningar, är

det dags att börja jobba; igen.

Källa

<div>Manuskript inskickat av talaren (2025-11-11)</div>

230

Taggar

Högtidstal, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/jorgen-pettersson-talmannens-tal-vid-lagtingets-hogtidliga-oppnande-2024>

235

240

245

250

255

260